

«Оила ва жамият» 7 (130)

СИЗНИ ДЕЁЛМАСЛИГИМНИ ТУШУНАРСИЗ...

“Агар билсангиз, чин дилдан севиш, ҳижрондан ўртаниш, висолдан лаззатланишнинг ўзи ҳам тўқис бир ҳаёт, тугал бахт экан. Мен бу бахтга ешим йигирма еттига етганда, турмуш қурганимга эса етти йил тўлганда кадам босдим. Шунда ҳам Сизнинг ерданингиз билан. Бунинг учун мен Сиздан тоабат миннатдорман!

Мен Сиздан фақат бир нарсани — мени тўғри тушунишингизни илтимос қиламан. Фақат, тўғри тушуниш! Менга ҳозир жуда ҳам қийин. Лекин ўз кучимга, ўз иродамга ишонаман. Ажабмаски, оқибатда ўз-ўзимни енга олсам. Лекин ҳозирги ҳолатимни ҳатто кўз олдингизга ҳам келтира олмасангиз керак... Йўқ! Йўқ! Сиз ўйламанг! Мен нолиётганим ё ўз ҳолимдан шикоят қилиб Сиздан ердан сўраётганим йўқ!

Сизга бу мактубни езишга эса мени икки нарса ундади. Биринчиси, Сизнинг менга қилган барча яхшиликларингиз учун қарздорлик ва миннатдорлик туйғуси. Иккинчиси бўлса, кейинги пайтларда ўзгариб кетган муносабатларимизни изоҳлаш ва қилган густоҳлигим учун кечирим сўраш мажбуриятидир. Ҳа, тан оламан, мен сизга нисбатан шафқатсизлик қилдим. Лекин фақат Сизга нисбатанми?! Ахир, Сизни тинглаш, суҳбатингиздан баҳраманд бўлишнинг ўзи менга озмунча завқ бағишлармиди? Мен Сизнинг адоқсиз

суҳбатларингиз, пурмаъно ўғитларингиз туфайли ўзимга ҳам, қизимга ҳам, ҳатто унинг отасига ҳам бошқача қарайдиган, ҳақиқатни кўрадиган бўлдим-ку! Буларни унутиб бўлади, дейсизми?! Ахир, Сизнинг меҳрингиз нуридан менинг ҳам юрагимда муҳаббат уруги ниш урди-ку! Сизнинг муҳаббатингиз туфайли мен ҳам ўз оиламни севишни ўргандим-ку! Лекин... Ана шу “лекин”лар мени Сиздан айирган. Ана шу “лекин”лар Сиз муҳаббат ундирган юракка Сизга нисбатан шафқатсизлик жойлаган!

Аммо мен Сизни деёлмаслигимни ҳам тушунарсиз деб ўйлайман. Биз ҳеч қачон бирга бўла олмас эдик. Буни тан олиш оғир. Лекин аччиқ ҳақиқат ҳам шу! Биз бирга бўлиш учун икки оила барбод бўлиши, Сизнинг икки қизингиз ва менинг нури дийдам тирик етим бўлиб қолиши керак эди. Бунинг эса на сизга ва на менга кераги борлигини иккимиз ҳам яхши биламиз. Ўша айтганимдек, учинчи йўл эса йўқ. Эҳтимол, бошқалар учун бордир бу учинчи йўл. Мен учун эса йўқ!

Тақдирнинг ўйинини кўрингки, биз ҳар куни бир хонада бир ҳаводан нафас олиб ишлаймиз. Лекин бир-биримиз билан ҳатто саломлашмаймиз ҳам. Бу ўта кетган шафқатсизлик! Аммо бу шафқатсизликни Сиз менга эмас, аксинча, мен Сизга қилдим. Сиз... майли бирга бўлиш бизга начиб

этмаган экан, яқин дўст бўлиб қолайлик деганингизга ҳам мен кўнмадим. Мен бундай қила олмасдим. Чунки мен Сизнинг сеҳрингизга берилиб кетиб бошқа йўлдан кетишим, ҳеч бўлмаганда ортиқча гап-сўзларнинг кўпайишига йўл очиб берган бўлишим мумкин эди. Шунинг учун ҳам мен Сизга нисбатан “душман” ниқобини кийишга, умуман гаплашмасликка аҳд қилдим.

Бундан ўзга чорам йўқ! Мени тўғри тушунарсиз ва қилган гуноҳимни кечирарсиз деб НОДИРА

Азиз муштарийлар! Сиз ўқиган бу мактуб менинг қўлимга бир тасодиф туфайли тушиб қолган эди. Уни ўқидиму кўз олдимда ўзини, бемавруд жўш урган эҳтиросини вақтида жиловлай олган иродали бир жувон гавдаланди. Унга гойя-бона хурматим ортди. Жувоннинг ўз эгасига етиб бормаган мактубини минг бор истихоло билан Сизнинг ҳукмингизга ҳавола этдим. Зора, уни ўқиган айрим қиз-жувонлар ўзининг оний лаззатини ўйлаб, эҳтиросининг қулига айланган, оқибатда тинч-тотув оилаларнинг бузилиб кетишига, беғуноҳ болаларнинг тирик етим бўлиб қолишига сабабчи бўлаётган инсонлар тегишли хулоса чиқариб олишар деган умид-даман.

Нодиннинг мактубини оққа кўчирувчи

Темир ҚУРБОН

Етти кун

СИЗДАН УГИНА, БИЗДАН БУГИНА

Термиз туманидаги Халқобод жамоа ҳўжалиги бошқаруви афғонистонлик сармоядор, айни пайтда Гамбург шаҳрида истиқомат қилаётган Оқмуродбой билан ўзаро шартнома тузди. Шартномага кўра бундан буюн жамоа ҳўжалиги аъзолари ширинбўён деган фойдали ўсимликнинг илдизини йиғиб жўнатаверадилар. У ёқдан эса техника воситалари, ёнилғи кабилар келиб туради. Шу кунларда ҳўжалик ширинбўён томирини тўплаш билан банд.

ПОЛВОНЛАР

Китоб полвонлар макони. Не-не баҳодирлар ўтмаган унда. Ҳозир ҳам бу ҳудудда зўрлар кўп. Худди шундай зўрлардан бири Зокир Шарипов ўтган йил самбо бўйича жаҳон чемпионлигини қўлга киритиб, давлатимизнинг энг яхши 18 спортчиси қаторидан жой олди. Ўсимрлар ўртасида самбо бўйича мамлакат чемпиони Шавкат Жўраев эса шу ҳудуднинг янги қишлоғлик йигитлардан. Мартабаси баланс бўлсин ёш полвонларнинг деймиз-да, биз ҳам.

КАПИТАНДА ГАП КЎП

СамДдиннинг Муסיқа ҳамда Бошланғич таълим услубияти факултети талаблари ўртасида “Қувноқлар ва зўноклар” кўрик танлови бўлиб ўтди. Танлов қизигандан қизиди. Беллашувда Бошланғич таълим услубияти талаблари биринчи ўринни эгаллашди. Дарвоқе, бу гуруҳ иштирокчилари бошлиғи факултет ўқитувчиси экан.

ХИЗМАТ ҲАҚИ — ИККИ БАРМОҚ

Метронинг Мустиқиллик майдони бекатидан чиқиб келган мухлисимиз Содик Намозовнинг кўзи чиқаверишда йўловчиларнинг пойабзалини тозалаётган йигитга тушди. Ўйламасдан навбатга турди. Пойабзалини ярақлатиб қўйган “уста” хизмат ҳақиға икки бармоқ... Икки минг сўм дегани экан.

ҚИМИРЛАГАН ҚИР ОШАР

нақли Бахт шаҳрилик ишбилармонлар оиласи Фозиловларнинг шиорига айлиниб қолган. Улар тузган “Марказий Осие” корпорацияси Бахт, Сирдарё ва Сайхунбоддаги жами 750 ишчи ўрнига эга бўлган учта тикв-аторлик фабрикасини бирлаштирган.

Яқинда саҳоватли бу корпорация “Бахт” шаҳрида очилган шифохонага 10 милён сўмлик турли буюмлар ҳадя этди.

ТЕКИН ТОМОША

Ўтган йили янгиерлик футбол ишқибозлари қадрдон жамоаларининг ўз майдонидаги ўйинларини бепул томоша қилишган эди. Янгиер футбол ҳиссадорлик жамияти бош директори Б. Давлатовнинг айтишича, бу йилги мавсумда ҳам мухлислар ўйингоҳга бепул киришади.

ВЛАДИМИР ОТЛАРИ

Сирдарёлик чавандоз Россияга бориб машҳур Владимир отларидан 20 тасини олиб келди. Чавандоз бу учқур отлар билан кўпқариларда қатнашиб, янаям довруқ чиқармоқчи. Нияти вожиб бўлсин.

ҚАССОБ НИМА БИЛАН ФАХРЛАНАДИ?

Оқтов тизмаларининг шундоққина ён бағрида мўъжазгина “Жизмонсой” деган қишлоқ бор. Халқ бахчиси Пўлкан шоир таваллуд тошган, Эргаш Жумабудбул ўғли, Ислом шоир каби истеъодлар қадами етган бу масканда жуда кўплаб ажойиб инсонларни учратиш мумкин. Шунлардан бири қассоб Холмамат ака Саматовдир.

— Холмамат ака, қассобликдан бошқа иш ҳам қиласизми?

— Маданият институтида таълим олганман. Ҳозир Каттакўрган туманига қарашли Пўлкан шоир номидаги 74-мактабда ишлайман. Ишдан бўш пайтларимда мол сўйиш, қассоблик бядан шугулланиб тураман.

— Сўрамасам ҳам, албатта, бойсиз? Бунинг сабабини ҳамма билади. Чунки қассобларнинг пичоги доимо мой устида бўлади?

— Худого шукур, ука, рўзгор тебратиб турибмиз.

— Қассобликни касб деса

бўладими?

— Касб деб бўлмайди. Сабаби шуки кучинг кетгач мол сўйишга ярамай қоласан. Натижанда бошқа иш билан шугулланишга мажбур бўласан.

— Сиз қандай ўргангансиз?

— Худо раҳматли Қодир бобо деган бир инсон яшаган бизнинг Жизмонда. Мана шу инсон қассоблик қилар эди. Қишинг совуқ кунларидан бирида бир маърақанинг молини сўйишга тўғри келиб қолди. Қодир бобо бошимда туриб ўргатиб турди. Шу-шу

қовургаларини битталаб кесиб, бўйининг ҳар бир бўғинларини ажратиб олиш керак. Тарқатишда эса битта қовурга, битта бўйин суягидан, бир бурда жигар, бир бурда егидан ва бир бўлак сон гўштидан қўшиб бериш керак.Кимки, шуларга амал қилса яхши бўлади. Нафс баосига берилиб харидорлар ҳақиға хиёнат қилган қассоб албатта Адлоҳнинг қарғишига учрайди.

— Тўғриси айтинг, гўшт сотишда сиз ҳам таниш-билишчилик қиласизми, йўқми?

— Баъзида шундай қилишга мажбур бўламиз. Гўшт кам, одам кўп бўлса навбатда турганлар ичиде қиёмлайдиган танишлар учраб қолса сиз “йўқ” десангиз хафа бўлади, албатта. Шунинг учун баъзида... Гуноҳ ҳисобланса тангри кечирсин.

— Шахсан ўзингиз ва оилангиздагилар асосан қанақа гўштан кўпроқ истеъмол қиласизлар?

— Гўшт танламаймиз. “Пичоғим текканидан керагича олаверамиз.

— Ухлаганда ёмон тушлар кўрмайсизми?

— Худо асрасин. Қассоблик ҳам яратганининг марҳамати-да.

— Мол сўйишда унга ичингиз ачимайдими ёки қассоб одамнинг бағри тош бўладими?

— Йўғ-э, бизда ҳам меҳр-шафқат туйғуси бор, албатта.

— Қассоблар ҳам ўз ишидан фахрланадими?

— Албатта. Эплаганлар ҳалоллик билан ҳар қанча мактанса арзийди.

Сўхбатдош Шопўлат УСАРОВ

“Сўз-либос, маъно унда яширин асрор”, дейди Жалолiddин Румий. Дунё ҳар лаҳзада янги либосга бурканиб жилоланади. Олам мунавварлигининг мафтункорлиги ортади. Ширин хаёллар ичра мастона қалбингиз лой аралаш хазонлардан-да гўзаллик топади. Сиз бу ёруғ оламнинг ошuftасига айланасиз. Лекин олам равшанлиги ўзгарувчан, гўзаллик ўткинчи, алданасиз. Гарчи, Аллоҳ, жамини мавжудотни инсон учун яратган эса-да, инсон уни суйистеъод қилишига ҳаққи йўқ. Ҳатто оёнгингиз остида эзгиланган ёввойи ўтлару митти жонзот чумолилар ҳам ҳаёт тарозусининг тириклик палласида мувозанатни сақлаб туради. Мастона қалб гўзаллигини томоша қилар экан яхшини ёмондан, тозани ифлосдан ажратишга ўрганади, олий ишқ бусафасига чиқади. Оламда барча яралган нарса ҳаёт мактабини ўтади.

айтганда, ҳар олган нафасда, босган қадамда Аллоҳ каломи маълум мусиқа пардасида, шеърят туроқида тақрорланади. Агар туроқ бузилса, тана аъзоларида нотабийлик ҳолати бошланади. Нимадандир сиқилиш, асабийлашиш ёки ўта ҳаяжонланиш безовта қилади кишини. Аллоҳнинг иродасини қарангки, оқибатда барбир ўша туроққа тушишга мажбур бўлади одам. Имон, этиқодсиз киши то имонга келгунча юқоридаги ҳолат тақрорланади. Баъзи инсонлар жуда кеч имонга келади. Чунки, ички безовталиқда қалб маънавий ором оломайди, ички аъзолардан бир маромли жараён ўз измидан чиқади, толиқади, натижада бевақт қариб-қартайиш бошланади. Тасаввуфда: “Намоз-мехрождир” дейлади. Чунки, намоз руҳий машғулот, жисмоний машғулот жисми чиниқтиргани каби, руҳий машғулот руҳни чиниқтиради,

сафро — у совуқ ва қуруқ, яъни тупроқ. Унинг устки қисмида балғам — у совуқ ва суяқ, яъни сув. Унинг устки қисмида қон — у иссиқ ва суяқ, яъни олов. Унинг устки қисмида сафро — у иссиқ ва қуруқ, яъни ҳаво ўрнини эгаллайди. Шу тариқа инсондаги тўрт унсур аввал шаклланади. Улар ўзаро қўшилиб қуюқ қонга айланади. Қоришмадан эса чақалоқнинг ички ва ташқи аъзолари шаклланади”, дейди. Демак, бўлғуси чақалоқ она қорнида ҳали паҳс сифатида шаклланмасдан аввал, ташқи таъсирга мослашиш, яъни тирикликнинг манбаи шаклланади. Булар она организмнинг қуввати натижасидир, вакуумда табиий қувват йўқ, сунъий қувват унинг ўрнини босолмайди, Қолаверса, инсоннинг ички ва ташқи аъзолари маълум шаклга эга. Яъни ички ва ташқи бўғинларда учга бирлик мавжуд. Соддароқ қилиб айтганда, қўл бутунича уч бўғиндан иборат, тирсақдан пастки бўлаги ҳам бўғинни ташкил этади. Ошиқдан бармоқ учигача яна уч бўғин ва ҳар бир бармоқ ҳам уч бўғиндан иборат. Қолган барча аъзоларда ҳам учга бирлик шакли сақланган. Эсланг: Аллоҳ Одам Атони мукамал яратди. Бунга ёлғиз Аллоҳгина қодирдир. Бандалар унинг измидаги мавжудот.

Осиёда беш оёқли бузоқ туғилибди, деб. Кўпчилик бунга мўъжиза деб қараяпти. Аслида бу мўъжиза эмас, балки оталик уругида оқсил моддаларининг етишмаслиги, уругланувчининг ўз меъёрини билмаслиги ёки бачадоннинг шамоллаш туфайли орттирилган касалликлар оқибати. Бу пайтда организмда учга бирлик ва етилик (еттиликка ҳали қайтамыз) шакли туфайли орттирилган касалликлар табиий жимойининг сунъий равишда бузилишида орттирилади. Соддароқ айтганда бир каф қатиққа бир қошиқ қора мойнинг аралашганидир. Ҳаётдан маълумки, покиза нарсага ҳаром аралашса, гул шохиди гўнг очилажак.

Ислол динининг бошқа динлардан устунлиги аввало покизалигида. Сўфиёна айтганда, покиза қалб сулуқ интиҳосида солиҳлар қаторига қўшилишга ҳақли. Аёл ўз-ўзига тилсим. У ўзи билмаган ҳолда тасаввуфнинг бош мезони — олий ишққа йўл очди. Фақат ишқ қалбни поклайди, губордан тозалайди. Ислол дини, тасаввуф орзуларини, яъни Аллоҳ опуқларини яралишига сабабчилардан бири бўлди. У она, она эса муқаддас. Аллоҳ мўъжизаларини, унинг савобу гуноҳини илк марта ўз жисми-жониди синаб, ажру мукофотини олган ҳам аёлдир. Эсланг: у Аллоҳ тақидлаган мевани еди, гуноҳ қилди. Аллоҳ берган ризққа имон келтирмади, ишончсизлардан бўлди. Лекин у келажак авлоднинг ҳалолу ҳаромни, уволу, савобни ажратиб олишида кўзгуга айланди. Аллоҳнинг жазоси ҳақ эканлигини англади. Аёл гуноҳли, ammo гуноҳидан фориғ, покиза аёл. Аллоҳнинг энг сеvimли бандасидир. Ҳадиси Шарифда: “Аввал онангга, яна яна онангга, ва яна онангга, сўнг онангга яхшилик қил” дейилиши бежиз эмас. Тўғрироғи Аллоҳнинг мукофоти.

Ислол урф-одатларида майитнинг азиси уч кун, ундан ортиғи ортиқ, дейилади. Чунки, жисм уч кунгача ўзининг аввалги ҳолатини сақлайди. Кейин бузилиш бошланади. Эшитишимча, уч кундан сўнг товонда ёрилиш пайдо бўлиб, танадан суюқлик оқиб чиқа бошлайди. Ва барча кимёвий моддалар ўз аслига қайтади. Болалигимда, кексалар, қоронғуда мазор ёнидан юрма, унда арвоҳлар қабрдан чиқиб чироқ ёқиб ўтиради, дейишарди. Аслида майит танасидаги фосфорнинг ажралиб чиқиши натижасида, кечкурунлари қабр тепасида ёруғлик пайдо бўлади. Инсондаги учга бирлик шакли, вакуумда жисмга сингмайди. Негаки, уни жонли руҳ бошқармайди. У станок эмаски, вали тўғри келмаса алмаштириб қўйилса. Қачонки, ички ва ташқи аъзоларидаги шаклда табиий ҳолат бузилса, бола носоёлом, ногирон ҳолда туғилади.

Яқинда газетада ёзишди, Шарқий

Юсуф ХУДОЙҚУЛ

АЁЛ ЎЗ-ЎЗИГА ТИЛСИМ

Гарб донишмандлари: “кулгу - умрни узайтиради” дейдилар. Ҳадиси Шарифда: “Кўп кулманг, кулгу дилни ўлдиради”, дейилади. Ҳа, кулгу кишини жўштиради, атрофдаги нарсалар жилвагар, гўё дунё фақат беғуборликдан иборатдек. Ва сиз шу сохта хилқатнинг асирисиз. Қулги инсон борлигини эгаллаганда қалб ҳис қилишдан тўхтади. У ёмонлик ва яхшиликни ажратолмайди, иккисини бирдек кўради. Оқибатда оқ ва қора ниҳолнинг томирига бирдек сув қуйиб, уларни ўстиради. “Ўзгалар кўзгу, сен уларда ўзингни кўрасан”, дейди Жалолiddин Румий.

Аёл ўз-ўзига тилсим. Олий ишқ бусафаси посбони. Бўсага ҳатлаб олий ишқ қасрига кирмоқ учун ўзига хос муҳаббат мактабини ўташ жоиздир. Олам гўзаллиги ўзлигича; унга боқиб идрок етганича тасаввур қилинади. Аёл-барча инсоний хислатларга хос. Энг муҳими ўзгарувчан, физикадан маълумки жисмга жисм таъсир этмаса, у ўз кўринишини ўзгартирмайди. Демак, идрокка идрок, ҳисга ҳис, вафога вафо, ишққа ишқ таъсир этмаса улар олий даражага кўтарилмайди. Ишқ чаманида гул терган, ё саҳросида тентираган опшиққа - аёл кўзгу. Унга боқиб ўз моҳиятини, мақомини англайди. Олий ишқ қасрига лойиқ, волюйқлигини билади. Ҳайвон, ўсимликлар ҳам бир-бирини сева олади. Лекин улар ҳеч қачон қалби, ақл-идроқи, хаёли умуман жисми жони ила севомайди. Жалолiddин Румий: “заргарнинг бу ҳунарига ишқи модданинг ҳақиқий сифатларини билишга, ишлов беришнинг усул ва воситаларини эгаллашга етаклайди” дейди.

Аллоҳ Одам Атони яратди. Унинг ҳар босган қадамида, олган нафасида илоҳийлик мавжуд эди. Бу илоҳийлик авлодларга ҳам меросдир. Эътибор берсангиз, беихтиёр нафас олганда Ал, чиқарганда лоҳ дейлади, яъни Аллоҳ эсланади. Ҳар босган қадамда ҳам тақрорланувчи калом Аллоҳдир. Лекин доимги машғулот, қўпам эътибор талаб қилмайди. Содда қилиб

гўё сангтарош тошни тарошлаб санъат асари яратганидек, машғулотда руҳ илоҳийлашади. Намозда қад ростлаб туриш, руку сажда каби амаллар пунчаки ўйлаб топишган нарсалар эмас, балки унда ҳам ҳаракат ила Аллоҳга имон келтирилади. Саждага бош қўйилганда араб имлосида Мухаммад (САВ) исми ўқилади, яъни бош м, тирсақнинг букилган ҳолати у, уча ҳ, тиззалар м, оёқнинг букик ҳолати д, (албатта бу ҳарфлар араб алифбосида) кўз ўнгингизда намоён бўлади. Рукуда эса ёлғиз парвардигоримиз Аллоҳ сўзини ўқийсиз. Қад ростлаб қўл қовуштирилганда ўнг қўлнинг бош ва жимжилоғи бир-бирига тегиб туради, қолган бармоқлари ёйиқ шаклида чап қўл билакларга тегиб туради. Шу ҳолатда араб алифбосида Аллоҳ сўзи ёзилади. Ҳаётда инсонга хос нимамки бўлса, ҳаммасида Аллоҳ каломи мавжуддир.

Баъзи гарб филмларида сунъий вакумларда яратилаётган одамчаларни кўрсатади. Лекин улар на инсонга, на ҳайвонга, на ўсимликка хос мавжудод. Чунки, вакум жонсиз нарса, жонсиз бўшлиққа руҳ мавжуд эмас. Демак яралмиш ҳам руҳсиздир. Руҳсиз жисм дала-дашдаги кесак билан баробар. Борлиқдаги барча нотабиий яралган нарсалар инсоний. Бироқ инсон камолотга етгунча аввал туғилиши, пойма-пой қадам ташлаши, илм ўрганиши табиий ҳол. Ёруғ дунёга келган жамини гўдақлар бир хилда покиза туғилади. Бироқ бири комил, бири нокомил ўсишига сабабчи биринчи навбатда оилавий муҳитдир. Тасаввуф орифлари бу масалага ҳам чуқур ёндошдилар. Шайх улориф Нажмиддин Кубронинг шогирди Азизиддин Ибн Муҳаммад Насафан (XII асрда яшган) зубдат ул-ҳақойиқ (“ҳақиқат қаймоғи”) асарида: “Уруглик уругдонга тушганда пуфакчалар ҳосил қилади. Ички ҳароратда у етила бошлайди. Натижада юпқа қатлами қалиндан ажралади. Шу тариқа тўрт қатлам ву-жудга келади. Ҳаётдаги қатлам

«Оила ва жамият» 7 (130)

Ҳа, ҳақиқатдан ҳам ёзувчи Оқилжон ака ёши олтишдан ошганда шеърлар езишга тушиди. Сабабини ўзи ҳам тушунолмаётганлигини бот-бот такрорлади. Менимча бу ҳам тангрининг бир инояти бўлса керак. Ажабмаски, шу йил ҳисобидан у кишининг шеърини тўплами ўқувчилар кўлига етиб борса.

— Оқилжон ака, ўзингизга маълумки ҳаётнинг ташвиши ёзувчига ҳам, шоирга ҳам, оддий инчидан тортиб ёши 80-90 ни қоралаган чол-у, кампирга ҳам етиб ортади. Бас шундай экан, сизни кўпроқ нималар қийнайди? Ҳаётдаги қайси муаммоларни ечолман, деб ўйлайсиз?

— Менимча, шу ёруғ олам яралибдики, инсонлар қандайдир ташвишлар билан яшаганлар ва бундан кейин ихам худди

давр билан умумжаҳон адабиёти йўналиши бўйича ижод қилгани маълумки?

— Бу саволга маълум даражада ўзингиз жавоб бердингиз. Ижодкор ҳам давр одами, у ҳам даврсиз яшай олмайди. Ёзувчи, шоир борки, умумжаҳон адабиёти намуналарини ўқийди (ҳамма нарсани ўқиб улгуриш қийин, бунинг учун умр етмайди) ва ундан нималарнидир ўрганайди. Аммо у кенг мулоҳаза-ю, мушоҳада билан кўнглига келганини ёзиш лозим. Давр билан баравар қадам ташлайман, деб янглишиб қолган ёзувчи ва шоирларимиз кўп бўлди яқинда ўтмишимизда. Шахсан менга келганда «Девжон» ва «Сирли одам» деган қиссаларим чипакка чиқиб турибди. Бунинг учун мен ўз ўқувчиларим олдида товба-тазарру қилишга тайёрман.

— Аниқ сабабини ўзим ҳам билмайман, негадир шеърлар еза бошладим. Авваллари ҳам туя эснаганда битта-иккита шеър ёзардим, ўзининг кўнглимга ўтиришмас эди. Олтмиш ешимдан кейин шеър ёзишимнинг тезлашганига ҳайрон қоламан. Ушлардан бир тўплам тайерлягиман.

Насрни ҳам эсдан чиқарганим йўқ. Яқинда бир қиссага нуқта қўйдим. Унда 80-йиллар ҳақида сўз боради ва бири маиший бузуқ фош этилади.

Иккала китобча ҳам шу йил давомида китобхонларга етиб борса керак.

— Устозлар ва шоирлар мавзусида нимадан қувонасизу, нималардан гашингиз келади?

— Устоз ва шоирлар мавзусида биз ўзбеклар ва умуман туркий халқлар қувонсақ арзийдиган нуқталар жуда кўп.

Оқилжон ака, суҳбат сўнггида ёзган шеърларидан биттасини танлаб имкони бўлса газетда ёритишни сўради. Олтмиш ёшдан ошиб ёзилган шеърини баҳолаш ўқувчилар фикрига ҳавола.

ТЎТИБИБИГА

Умри оқар сув дейдилар, рост гап,

Кечагина эдик ҳаммамиз бола.
Ойлар, йиллар ўтди ташвишлар қалаб,

Мен амаки бўлдим, сиз эса хола...
Беш рақами бизга хосиятлик чоғи,

Зеро бу ҳаётда рақзийлик жавжуд,
Илк бор учратдим, сиз-беш ёшли оху,

Мен-чи? Икки бешни кўрган бир ағжуд.

Орадан ўн беш йил ўтиб,

қарангки
Қисматда бор экан, бўлди тўйимиз.

Менга тўн ярашди, сизга паранжи,
Хуржат-эҳтиромдан тўлди уйимиз.

Мақтана олмасдик бағал-бисотдан

Меҳру муҳаббатдан қурдик иморат.

Кўп ҳам сўрамадик фоний ҳаётдан,

Бизга ҳамдам бўлди сабру қаноат.

Ёшликни бебошлик демадик бизлар,

Суҳбатни саҳнат ўрнида кўрдик.

Яхши кийинмадик, емадик бизлар,

Кеч етиб, саҳарда ўриндан турдик.

Яширмоқ не ҳожат, баъзан тортишдик,

Турмуш деганлари — асфалт йўл эмас.

Биров банд келса, биров паст тушдик,

Ошён масъуллиги ёдда ҳар нафас.

Ёшликдан Худога қилардим нола,

Одамлар сафига қўйилсам мен ҳам.

Ховлида йўнаса беш-ўнча бола,

Уларга ота-ю бобо бўлоқсам!..

Уша нек ниятга қўелдик тамал,

Сиз ҳам фарзандларга она,

момосиз.

Уларга андармон бўлиб ҳар маҳал,

Шўрлик Оқилжонга хўп камнамосиз...

Ҳаётдан нолиш йўқ, қаноат ҳайро,

Жуда кам сўровдик, кўпроқ олдик-ку.

Вафо-садоқатдан изловдик паноҳ,

Уша аҳдижизга содиқ қолдик-ку.

Суҳбатдош Нормурод МУСОМОВ.

ОҚИЛЖОН ХУСАН:

«НЕГАДИР ШЕЪР ЁЗМОҚДАМАН»

шу тарзда яшайверадилар. Ақлан мукамал бўлмаган одамгина ташвишсиз яшани мумкин. Бироқ ташвишда ҳам ташвиши бор, бировда ундай, бировда бундай.

Кейинги 3-4 йил ичида одамларимиз кайфиятида катта ўзгариш бўлди. Шукр қилиш керак, биров қайналаётган бўлсада Ватанимиз тиш, осуда. Ўзингизнинг таскин берасан-у, бироқ ўйлаб қолсан, илгариги яхши фазилатларимиз, бир-биримизга бўлган меҳр-муруватимиз яна қачон ўз ўрнига тушар экан? Одамларнинг асаби бунча нозик, бунча таранг бўлмаса. Халоллик, хушахлоқлик, камтарлик ва нафсини тийиш каби қадимий, шарқона удуларимиз қачон устивор келаркан? Қўпинча мана шу саволлар мени қийнайди.

— Ижодкор сифатида жавоб берсангиз, ёзувчи ёки шоир кўнглига келганини ёзгани маълумки ёки

— Яқинда «Ҳаёт гули» китобингизни ҳамда «Бозор Симобий» номли қиссангизни ўқиб чиқдим. «Ҳаёт гули»да асосан ўтмишга тўхталгансиз. Бунга сизни нима мажбур этди? Ёки ҳали ҳам ёшлигингизни эслаб қалбингиз нимадан озор чекадими?

Этибор берган бўлсангиз, «Ҳаёт гули»да ёшлигимдаги айрим хотираларга, журналист ва бадий ижод йўлидаги уринишларимга, ўзлари ҳақида яхши таассурот қолдирган устозу ҳамкасбаларга кенг ўрин берилган. Таъбир жоиз бўлса, бу китобча эсдаликлар сирасига қирадиган китобнинг дебочаси бўлиши мумкин. Ноумид — шайтон, дейдилар. Худо умр берса, эҳтимол эсдаликлар ҳам ёзилар.

Ёшлик ҳақида эслатдингиз. Ёшликни энтикиб эсламайдиган одам топилармикини бу дунёда? Хар қанча кийинчилигу, машаққат билан ўтган бўлса ҳам ёшлик барибир ёшлик-да!

— Сир бўлмаса қахрамонингиз Бозор Симобийнинг кимлигини айтсангиз?

— Ўзингизга маълум, «Бозор Симобий» — бадий асар. Шундай экан, ундаги қахрамонлар ҳам маълум бир даврининг типиклаштирилган сиймоларидир. Бир нарсани унутмаслик керакки, ўзидаги қатор қусуру, иллатлар учун Симобийларнинг ўзлари айбдор эмаслар.

— Кейинги пайтда ижодий ишларингиз қандай кечмоқда? Яқин ойлар ичида китобхонларга қайси асарингизни тақдим этиш ниятласиз?

Маҳмуд Қошғарий ва Юсуф хос Ҳожибдек минг йиллик устозлар кимда бор? Ер юзиде ҳали ҳеч қанака шоир шеър ёзишда етолмайдиган даражада назм битган Алишер Навоий, олти юз йил нарида ўтган бўлса ҳам шеърлари худди кечагина ёзилгандек туюладиган Мавлоно Лутфий кимда бор? Бобур, Машраб, Огаҳий, Муқимий, Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон сингари сўз мулканиннг султонлари-чи? Ойбек, Гафур Гулом, Шайхзода билан қисқа-қисқа бўлса-да суҳбатлашганимдан фахрланаман.

Бироқ мазкур мавзуда бир ҳақиқатни эслаб юриш жоиз. Сўз санъатидаги устоз ва шоирлик этиқдўз ёки кулолга шоғирд тушишдан мутлақо фарқ қилади. Айтайлик, Маъмуржон Узоқовга шоғирд тушиб, фақат ашуаларини айтиш билан суҳрат қозониш мумкин бўлмаганидек, ўз сўзига эга бўлмаган ижодкорни ҳам чинакам ижодкор деб бўлмайди. Мени устоз деб атайдиган шоғирдларимга ҳаммаша шуни тайинлайман.

— Оилавий шароитингиз хусусида ҳам гапириб берсангиз?

— Яқин танишлар бир-бири билан сўрашганда: «Юрибмиз-да, бировдан олдин, бировдан кейин» деб жавоб берилди. Мен ҳам оилавий шароитим ҳақида шундай десам бўлади. Мақтаналишларга ҳам ўрин йўқ. Худога шукр, уч ўғил, уч қизнинг отасиман, уларнинг оилавий шароитлари ҳақида гина-қудрат қилмаймиз. Невараларимни кўрганамда: «Етқизган қунигга шукр, Худо!» деб тасбеҳ ўгираман.

Бош муҳаррир:

Абдуҳошим ИРИСБЎЙ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ, Жуманазар БЕКНАЗАР,
Дадаҳон ЁҚУБОВ, Фарҳод РЎЗИЕВ,
Муҳаббат ИБОДОВА, Ҳалим САЙИДИ
[бош муҳаррир ўринбосари], Ботир
ЭРНАЗАР [масъул котиб]

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Зокир УБАЙДУЛЛАЕВ, Рўзимат САФОЕВ,

Абсалом УСАНОВ, Абдумуталлиб РИЗОҚУЛОВ,

Муассис: Ўзбекистон Республикаси болалар жамғармаси.

Газетамиз ҳомийси Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармасининг «Чинор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Таҳририят келган хатларга ёзма жавоб қайтармайди. Шунингдек, фуқаролар билан тақшилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилмайди. Газетамиздан олинган маълумотлар «Оила ва жамият» дан деб кўрсатилиши шарт.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:

700029, Мустақиллик майдони, 1-бино.

Телефон: 39-43-95

Нормурод МУСОМОВ навбатчилик қилди

Обуна индекси -64654

Рўйхатга олиш №33

Буюртма №Г-764. 33533 нусхада чоп

этилди. Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми, 2 босма табоқ.

1 2 3 4 5 6